

Avtonomna Tovarna Rog odpira možnost prihodnosti

Tekst je nastal kmalu po nasilnem vdoru MOLovih varnostnikov v Tovarno Rog 6. junija 2016 in predstavlja eno od mnogih artikulacij, ki so v tednu po napadu preplavile mesto in splet. Prvič je bil izdan 15. junija 2016, pričujoča verzija pa je bila z minimalnimi spremembami zaključena do 20. junija istega leta. Tekst je torej nastal v času številnih možnosti, ki jih je začasno odprl vznik Avtonomne Tovarne Rog iz boja za neomejen Rog trajanja. (pripis k tiskani izdaji Acerbic distribution)

Več tednov trajajoča intenzivna kampanja za neomejen rok uporabe Tovarne Rog je kulminirala v spontani, množični in odločni reakciji na zahrbtnen napad, ki ga je župan Jankovič ukazal, sredi noči iz nedelje na ponedeljek 6. junij 2016 pa izvedla paravojaška združba Valina z neonacisti v svojih vrstah. Če se je še nedavno župan Jankovič oholo pridušal, da bo uporabnike in uporabnice Tovarne Rog izselil na silo, nato pa se ni ogradil od ravnanja Valine, sedaj ta isti župan pridno molči, komunikacijo pa prepušča svojim načelnikom za posebne manipulativne operacije, konkretno Urošu Grilcu, ki si je sredi občutljive situacije le nekaj dni po nočnem napadu po ponovnem poskusu vzpostavitve dialoga s strani uporabnikov in uporabnic Roga drznil lastnoročno spisati sklepe, ki jih nikoli ni bilo, in jih medijem servirati kot uradno informacijo.

Ne glede na nasilje in manipulacije s strani MOL, je sredi junija situacija v Tovarni Rog precej drugačna kot pred nočnim napadom. Varnostniki in policija nimajo več vstopa na ozemlje tovarne, kotrolo nad prostorom so prevzeli uporabniki in uporabnice. Še tiste prisotnosti MOLa, ki je bila v preteklosti tolerirana, je zaradi nizkotnega napada s strani njenih plačancev konec. Rog je postal Avtonomna Tovarna Rog, neskončni eksploziji dogodkov in drugih aktivnosti pa ni videti konca. Prebivalci in prebivalke Ljubljane so se v političnem konfliktu med prakso solidarnosti in avtonomije, kakor se izraža že 10 let v Tovarni Rog, in med avtoritarno oblastjo MOL, jasno opredelili. Ne samo z objavami na socialnih omrežjih in v medijih, temveč tudi s svojimi telesi v trenutku, ko je to zares štel. Neomejen Rog uporabe, ki se je še do nedavnega za marsikoga zdela preveč daljnosežna vizija, je sedaj realnost, boj za skupno v mestu in za mesto skupnosti stopa v

ново fazo. Nujen sestavni del je artikulacija tega, kar smo že naredili in razmislek o tem, pri čem je potrebno vztrajati v prihodnje.

1. Uporabniki in uporabnice Tovarne Rog držimo svojo besedo. Že dolgo pred zadnjo eskalacijo s strani Mestne občine Ljubljana smo uporabniki in uporabnice Roga javno sporočili, da bomo zastavili svoja telesa in fizično preprečili morebitne poskuse rušenja oziroma nasilen prevzem kontrole nad tovarno. To je tudi natančno to, kar smo naredili. Tistim, ki so se ob naših napovedih sarkastično nasmehnil, češ da gre za napihovanje peščice prenapetežev, ne moremo zameriti ničesar. Živimo namreč v družbi, katere uradni predstavniki v obliki sindikalnih vodij in predsednikov strank nenehno bojovito razglašajo svojo nepopustljivost in pogum, nato pa se ob prvi priložnosti postrojijo za interesi kapitala in avtoritarne oblasti. Dejstvo, da najbolj osnovna politična gesta – ostati zvest javno izrečenim obljubam – vzbuja takšno presenečenje in občudovanje, veliko pove o naravi sodobne družbe.

Skozi odkrito konfrontacijo z avtoritarno oblastjo je postalo jasno, da je največji zločin, ki so ga v njenih očeh uporabnike in uporabniki Roga zagrešili, ta, da držijo svojo besedo. Bodisi ko gre za solidarnost od spodaj z migranti in migrantkami, bodisi ko gre za obrambo avtonomije Tovarne Rog. Ta drža pa skupaj s transparentnostjo slehernih postopkov v zvezi z prihodnostjo Tovarne Rog, ki ostaja temeljno načelo njenih uporabnikov in uporabnic, onemogoča uporabo preizkušene metode deli in vladaj. Ob izsiljevanju in napovedi agresije smo občini in njenemu velikemu šefu Zoranu Jankoviču dali vse možnosti za časten umik, bili smo potrpežljivi, skušali smo mu dopovedati, naj vendarle vklopi razum in se ne prepusti otročjim čustvom ter svetovalcem, ki si mu ne upajo odkrito povedati resnične situacije na terenu. Toda ne, župan je moral sredi noči poslati svoje neonacistične prijatelje in njihovo paravojaško tolpo nad uporabnike in uporabnice Roga. Slednji seveda nismo mogli narediti nič drugega kot da izpolnemo našo zavezo pred prebivalci in prebivalkami Ljubljane in smo uboge silake, polne sovraštva in agresije, na skupnosten in odločen način vrgli čez prag in

nitni policija jim pri tem ni mogla prav nič pomagati. Tovarna Rog je s tem dejanjem samoobrambe postala Avtonomna Tovarna Rog. To je sicer nadvse neugoden začasen razplet za mestnega šerifa, nam pa nalaga nove odgovornosti, ki jih moramo biti sposobni prepoznati, jih sprejeti za svoje in jim ostati zvesti tudi v prihodnje.

2. Ljubljana podpira Avtonomno Tovarno Rog in jo jemlje za svojo. Reakcija mesta, njenih prebivalcev in prebivalk ter številnih neformalnih iniciativ in uradnih institucij na boj Avtonomne Tovarne Rog brez dvoma pričča o izjemno močni podpori s strani mesta Ljubljana. To ni nobeno presenečenje, saj je sama Tovarna avtentičen izraz potreb in želja tistega dela družbe, ki je v času neoliberalnega napada na pogoje življenja potiskan na robove družbe, v prekerne in negotove življenske situacije. Če je Ljubljana Tovarno Rog ustvarila kot avtonomni prostor in kot politični, socialni in umetniški laboratorij, je to naredila zato, ker tak prostor in tak laboratorij potrebuje. Pred desetimi leti je bila tako z osvoboditvijo propadle tovarne izpod komande kapitala in avtoritarne oblasti odprta možnost drugačnega razvoja v mestu, takšnega ki bi izhajal iz potreb njegovih prebivalcev in prebivalk ter z njihovih polnim angažmajem. Ta možnost je bila nato v letih, ki so sledila, skozi številne iniciative realizirana kot kontinuirana družbena in politična praksa.

Plaz podpore iz tako različnih koncev kot so olimpijski prvak v veslanju ali gruča akademskih andragogov in pedagogov potrjuje splošno razširjenost zavesti o tem, da živimo v družbi, v kateri oblast na vsakem koraku neti konflikte in razkraja skupnosti z namenom, da bi nad tem kaosom in uničenjem potem neovirano vladala ter pobirala smetano za peščico privilegiranih. Nobeno presenečenje ni, da v odločnem in dostojanstvenem odporu uporabnikov in uporabnic Tovarne Rog marsikdo prepozna samega sebe. Ne samo na robu družbe, tudi na delovnih mestih, kjer z uporabo dodelanih metod nevtralizacije upornih kraljujejo mali šefi, je vsepovsod prisotna tista produktivna in uporna želja, ki, realizirana kot realna družbena sila, poganja tudi Tovarno Rog. To je glavno sporočilo plaza podpore boju Tovarne Rog za avtonomijo, ki se je sprožil v trenutku, ko je

uporabnikom in uporabnicam Tovarne uspelo odvrniti nočni napad, potrjuje pa ga dejstvo, da so ljudje množično sprejeli barikade na vhodu v tovarno kot nujen samozaščiten ukrep, zajeti roza bager, ki je nasedel na uničevalnih čerih župana Jankoviča, pa povdignili v simbol dostojanstvene obrambe skupnega. V luči jasno definiranega konflikta med avtoritarno oblastjo in samoorganizacijo skupnosti v praksi so se ljudje nemudoma prepoznali v tistem, kar bi kdaj prej obveljalo za kaznivo dejanje ali nastopaštvo. Hitrost, s katero so se po socialnih omežjih razširile afirmativne fotografije roza bagerja, je indikator stopnje podpore, ki jo Tovarna Rog uživa med prebivalci in prebivalkami Ljubljane in regije.

3. Horizont boja Tovarne Rog je avtonomija in skupno. Zadnji teden predstavlja izziv tudi za Tovarno Rog, ne samo za mesto in oblasti. Po tednih kampanje “Za neomejen Rog trajanja,” ki je z množično spontano mobilizacijo kulminirala v jutru po napadu Valine, je potrebno zbrati teoretski pogum in drznost in prepoznati, da v Tovarni Rog ne gre za droben mehurček, ki si ga uprizarjajo istomisleči, temveč za resen političen proces, ki bo v temeljih vplival na to, v kakšnem mestu in družbi bomo živeli v prihodnosti. Če je zasedba vojašnice na Metelkovi leta 1993 odprla možnost antinacionalistične politike sredi tranzicijskega opustošenja, je Rog odprl možnost gradnje skupnosti sredi neoliberalnega opustošenja. Niti ena niti druga zasedba te osnovne obljube nista izdali in še danes nove in nove generacije odkrivajo, kaj pravzaprav te možnosti lahko pomenijo v praksi.

Če imajo ljudje čas in energijo, da ustvarjajo v Avtonomni tovarni Rog, je to tudi zato, ker na lokalnem neoliberalnem trgu njihovo znanje in čas nista vredni kaj dosti. Soočeni z lastno odvečnostjo v odnosu na ta trg številni ne sprejemamo poti pobega, ki so za nas uradno predvidene: umik v družino, različne vrste destruktivnih odvisnosti, cinizem in depresija. Našo prekerno situacijo razumemo kot pozicijo, s katere vstopamo v boj za to, da imajo naša življenja vendarle nek smisel. Tovarna Rog je produkt odvečnih in odrinjenih ter hkrati orodje organiziranja za zagotovitev

novih družbenih pravic. Ne glede na vse teoretske pretenzije neoliberalnemu režimu, ki je ukinitil povezavo med dostopom do družbenih pravic in delom, ne uspe hkrati tudi ukiniti potrebe po teh pravicah in bojev, ki okoli tega vsepovsod vznikajo. Boj za Tovarno Rog predstavlja enega od mnogih momentov v tem boju. Kot zgolj eden od momentov hkrati pomeni tudi poziv za ustvarjanje novih prostorov in praks avtonomije drugje in izven Roga.

4. Organizirana skupnost, ki si zaupa, se je zmožna zoperstaviti nasilju oblasti in fašističnih huliganov. In edino ona. Ne glede na to, kaj pravi uradna ideologija o režimu demokracije in pravne države, ki nam vlada, je nasilje v Tovarni Rog v zadnjem tednu postalo realnost. Privzelo je tri različne oblike: znan vdor paravojaške formacije v službi MOL; napad fašističnih huliganov; in grožnja s policijsko intervencijo, ki je vseskozi v zraku. Do realizacije tretje oblike (še) ni prišlo, toda že sama njena možnost kot nekaj, kar se lahko zgodi v naslednjem hipu, je dovolj, da lahko govorimo o nasilju. Vzpostavila se je veriga oblasti, ki je ne glede na navidezne tenzije, homogena glede temeljnega projekta zatiranja pogojev samoorganiziranega delovanja v mestu Ljubljana: uradna politična oblast MOL – zasebne paravojaške formacije – ulični fašistični huligani – policija. Dokler bo tandem kapitala in države uspeval ohranjati moč nad celoto družbenega življenja, do tedaj bo ta veriga oblasti ostajala trdna in naivno bi bilo staviti na to, da bi se z enim členom borili proti drugim. Edino kar na dolgi rok deluje je razvoj lastne avtonomne moči, ki je sposobno zdržati pritiske s strani oblasti v vseh njenih oblikah.

Uporabnice in uporabniki Tovarne Rog smo v zadnjem tednu pokazali, da se je možno nasilju zoperstaviti. Ne gre podcenjevati dejstva, da smo uspešno odbili vse napade in iz tovarne naredili še bolj varen in odprt prostor. To ni mala zmaga, tudi ni se zgodila kar sama od sebe in pomembno je ohraniti spomin na to, da smo to storili skupaj ter iz tega črpati zaupanje za nove situacije, ki še pridejo. Včasih je potrebno iti onkraj lastnih blokad in zaupati tudi tistim med nami, ki se morda lažje znajdejo v situacijah nasilja, s katerimi nas proti naši izbiri soočajo oblasti in njihovi lojalni

pomagači. Dovolj imamo skupne kilometrine, da lahko z vso mirnostjo in preudarnostjo rečemo, da je antifašizem samoobramba in da si zaupamo v tem, da bomo skupaj z ramo ob rami tudi v prihodnje gradili Avtonomno tovarno Rog kot antifašističen in avtonomen prostor. Tudi to je del tvorjenja prostora, v katerem lahko uživamo v večeru poezije, gradimo vključevalno družbo za prekerce, migrante in ostale, ki smo potisnjeni na rob družbe. In to ne, da bi nas pri tem presenetile ali celo "varovale" varnostne službe, policija ali fašisti.

5. Nova faza boja za skupno v mestu: proti izčrpavanju z poglobitvijo in disciplino. Izredno stanje se je navidez umirilo, toda to še ne pomeni, da je zgodbe konec. Potem, ko jim z neposrednim nasiljem ni uspelo, so oblasti preklopile na drugi scenarij – taktika izčrpavanja in nato nov krog nasilja. To je sedaj priložnost, da se resno pogovorimo o tem, kaj se je pravzaprav že zgodilo in v kaj lahko Avtonomno tovarno Rog spremenimo v prihodnje. Izredne situacije imajo to odliko, da odprejo prostor in pospešijo procese, za katere so sicer potrebna leta. Artikulacije, refleksije in analize pršijo na vse strani, pomembno je ustvariti nek dinamičen prostor, v katerem vse to lahko funkcionira kot del enotnega procesa preoblikovanja, v katerem bodo posamezne vizije še bolj konkretizirane v konkretnih prostorih, iniciativah in praksah. Tudi ob prepoznavanju nuje fizične obrambe in dnevnega političnega in medijskega boja se moramo biti sposobni zbrati in se iskreno in osebno vprašati, kaj bomo iz Roga naredili v prihodnje. Vsa orodja, ki nam pri tem lahko pomagajo, so izjemno dobrodošla: od lastnih medijev do kolektivnih refleksij in novih samoorganiziranih iniciativ v zvezi s konkretnimi temami. Med njimi so zagotovo: prekernost; nova revščina; gentrifikacija; avtonomni mediji; skupnostno izobraževanje; avtonomni prostori; integracija od spodaj; samoorganizirana solidarnost; antifašizem v času nemirov; migracije in še in še.

Skozi vse te procese, ki šele pridejo, ne smemo pozabiti, da je možnost zanje odprla šele skupna akcija, ko smo naša telesa zastavili za obrambo Tovarne Rog in drug za drugega. Pogoj zanjo so bila številna srečanja, na katerih smo v vseh teh letih gradili odnose tovarištva, ponovno pa smo v

ključnem momentu – kot pred meseci na Kotnikovi, ko smo fizično zaustavili vstajo sovraštva in ksenofobije - potrdili, da si dejansko lahko zaupamo. Zmožnost in voljo za delovanje na tej ravni je potrebno ohraniti tudi v prihodnje in medtem ko trajajo procesi pogajanj na drugih ravneh, ne smemo pozabiti, da do Tovarne Rog in njene avtonomije nismo prišli prvenstveno preko pogajanj z oblastmi, pa tudi ne zato, ker smo simpatični in lepo oblečeni ter obvladamo jezik tehnokratov. Tudi od tega, koliko nam bo uspelo ohraniti trezne spomine na telesne momente boja in jih investirati v nov krog delovanja, bo odvisna ne samo prihodnost Avtonomne tovarne Rog, temveč tudi prihodnost mesta Ljubljana in širše regije. Našo prihodnosti si jemljemo nazaj.